

Ἄπεμακρύνθη διὰ τὰ μὴ προκαλέσω τὴν περιέργειαν τῶν διαβατῶν καὶ τὴν ἀπεχαιρέτησά με ἐν βλέμμα πλήρες σιοργῆς καὶ εὐγνωμοσύνης.

Πηγαίνω κάτω ἀπὸ τὸ φῶς τοῦ φαναριοῦ, ξετυλίγω τὸ κατάλευκο, οἶον τὴ παρθενικὴ ψυχὴ της, χαρτὶ καὶ διαβάζω. «Μὴ ζητεῖτε, κύριε, τὴν εὐτυχίαν εἰς τὰ παράθυρα. Κατοικεῖ πειρὸ ψηλά. Ἡ πατρίς της εἶνε περισσότερον γαλανὴ ἀπὸ τὰ μάτια μου».

Ἐδῶ ἐτελείωσεν ἡ διήγησις τοῦ Ἀλκιβιάδου. Οὕτε αὐτὸς εἶπε τίποτε—δὲν εἶχε τὸ θάρρος—οὔτε ἐγὼ—δὲν εἶχα τὴν ἀδιακρισίαν.

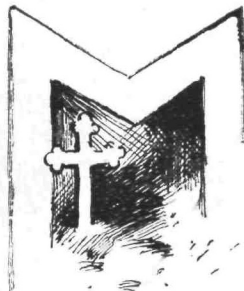
Ἔπειτα ἀπὸ ὀλίγην ὥραν διέκοψε τὴν σιγὴν μας ἡ φωνὴ τοῦ φίλου μου.

— Παιδί, φέρε μας δυὸ μπίρες ἀκόμα...

Δ. Ι. ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΜΑΡΑΓΔΑ ΒΟΥΤΣΙΝΑ

ΕΓΓΛΗΝ ἀπώλειαν ὑπέστη ὁ μουσικὸς κόσμος τῶν Ἀθηνῶν ἐν τῷ προσώπῳ τῆς νεαρᾶς καλλιτέχνιδος Σμαράγδας Βουτσινᾶ. Μὲ τὰς τελευταίας ἡμέρας τοῦ 1902 ἀνηρπάγη αἰφνιδίως μέσα ἀπὸ τὰς ἀγκάλας τῆς λατρευομένης αὐτὴν οἰκογενείας της, τὴν ὁποῖαν ὁ φοικτὸς θάνατός της ἐδύθισεν εἰς αἰ-

ώνιον πένθος.

Βαθύτατα ἠσθάνθη τὴν ἀπώλειαν τῆς Σμαράγδας Βουτσινᾶ τὸ Ὁδεῖον, τοῦ ποίου ὑπῆρξε γέννημα καὶ θρέμμα ἡ ἀληθὴς καλλιτέχνης, καὶ τὸ ὅποῖον ἔχασε διὰ τοῦ προώρου αὐτῆς θανάτου ἓνα τῶν κυριωτέρων αὐτοῦ παραγόντων.

Ἀπὸ τοῦ πρώτου ἔτους τῆς ἀναδιοργανώσεως τοῦ Ὁδείου ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Κου Νάζου, ἐνεγράφη ἡ νεαρῶτατη Σμαράγδα Πετροπούλου εἰς τὴν τάξιν τοῦ κλειδοκυμβάλου τῆς Δορς φόν Λόττνερ, καθηγητρίας τότε τοῦ Ὁδείου, ὑπὸ τὴν πεφωτισμένην διδασκαλίαν τῆς ὁποίας ἀνέπτυξε θαυμασίως τὸ σπάνιον τάλαντόν της.

Διότι ἡ Σμαράγδα Βουτσινᾶ ἦτο ἀπὸ τὰς ὀλίγας φύσεις αἱ ὁποῖαι ἔχουν ὡς φυσικὸν δῶρον τὴν μουσικὴν. Ὡς μαθήτρια ἀπὸ τῆς πρώτης ἐνώπιον τοῦ κοινοῦ ἐκτελέσεώς της, τοῦ concert εἰς τὸ ἔλασσον τοῦ Μότσαρτ, διεκρίθη διὰ τὴν λεπτότητα τοῦ μουσικοῦ της αἰσθηματος τὴν ἀκεραίαν ἀπόδοσιν τῆς μουσικῆς ἐννοίας, καὶ τὰς ὡραίας γραμμάς τῆς μουσικῆς της φράσεως. Τὰ πλεονεκτήματά της αὐτὰ βαθμύδον ἀναπτυσσόμενα κατέστησαν βραδύτερον χαρακτηριστικὰ ἰδιαίτερα τῆς ἐκτελέσεώς της. Ὅχι ἡ θορυβώδης ἐπίδειξις μηχανικῆς ὑπεροχῆς, οὔτε ἀκροβατισμοὶ ἐκπληρόντες, τὸ ὅποῖον δυστυχῶς τείνει νὰ καταστῇ τὸ ἰδανικὸν τῆς νεωτέρας πιανιστικῆς τέχνης, ἀλλ' ἡ καθαρά

Σμαράγδα Βουτσινᾶ.

καὶ ἀγνὴ μουσικὴ ἀπόδοσις ὡραίων ἐννοιῶν καὶ ἀπαλῶν φράσεων. Διὰ τοῦτο διεκρίθη πᾶν τότε ἡ Σμαράγδα Βουτσινᾶ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἔργων τοῦ Beethoven, τοῦ Chopin, καὶ τοῦ Schumann. Θὰ μείνῃ ἀληθιμότητος δι' ὅσους τὴν ἤκουσαν, ἡ ὑπὸ τῆς ὀρχήστρας συνοδευομένη ἐκτέλεσις της τοῦ 6. Concert τοῦ Σοπὲν ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς Μουσικῆς Ἑταιρίας.

Τὸ λεπτότατον μουσικὸν αἶσθημά της εἶχεν ἤδη κατορθώσει νὰ μεταδώσῃ εἰς τὰς ἐν τῷ Ὁδεῖῳ μαθητρίδας της, θὰ ἔδρεπε δὲ ἐντὸς ὀλίγου ἀναμφιδόλως ἀφθονωτάτους καὶ ὡραίους τοὺς καρποὺς τῆς ἐπιμελοῦς καὶ καλλιτεχνικοτάτης διδασκαλίας της, ἂν ὁ σκληρὸς καὶ ἀπρόοπτος θάνατος της δὲν τὴν ἀφήρπαζε τόσον προώρως.

ΑΥΡΑ ΔΡΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

★ ΓΝΩΜΑΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΩΝ ★

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΑΙ

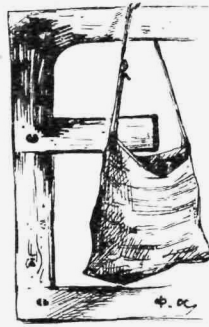

ΥΖΗΤΗΣΕΙΣ γίνονται περὶ τῆς παρ' ἡμῖν καλλιτεχνικῆς κινήσεως καὶ ἐπὶ τῶν καλλιτεχνικῶν ἐκθέσεων καὶ τῆς ἐλληνικῆς τέχνης γινώμην διάφοροι προβάλλοντες εἰς τὰς ὁποίας προσέρχεται καὶ ἡ γνώμη

τοῦ ὑπογεγραμμένου.

Τέχνη Ἑλληνικὴ σήμερον δὲν ὑπάρχει εἰς τὴν χώραν τοῦ Ἀπελλοῦ καὶ τοῦ Παρασσίου.

Ο ΑΛΗΤΗΣ

ΞΗΗΝΕΥΣΕΝ εἰς τοὺς δρόμους τῆς Γαστούνης, εἰς περιεργότατος τύπος ἀλήτου, ὅστις ἀφησεν ὄντως κενὸν δυσαναπλήρωτον εἰς τὴν προνομιούχον τάξιν τῶν κοινωνικῶν παρασίτων. Ἐπώνυμον δὲν εἶχε Ἡ ἄν εἶχε, πολὺ ταχέως ἐξηφανίσθη, ὑπὸ τὸ ὄνομα δὲ Γεραστιμάκης κατέστη ἐπὶ μακρὰ ἔτη τὸ φόβητρον καὶ τὸ παίγιον ὄλων τῶν παιδιῶν κομῶν καὶ πόλεων.

Διὰ τὴν γέννησιν τοῦ Ἀσημάκη κυριῶτα τὸ μικρὸν χωρίον τῆς Ἡραίας Κακουρέικα. Καὶ δι' αὐτὸ ὁ μακαρίτης ἀπειλῶν τὰ ἀείποτε λιθοβολοῦντα αὐτὸν μαγγόπαιδα ἐκράδαινε τὴν τεραστίαν καὶ στρεβλὴν βρακτηρίαν του καὶ ἐκραύγαζε. «Νὰ περάσατε ἀπὸ τὰ Κακουρέικα καὶ θὰ σᾶς δεῖξω ἐγὼ, καταραμένα...» φρονῶν ὅτι πιθανῶς, εἰς τὸ ρεῦμα πλάνητος βίου ὡς ὁ ἰδικός του, ὅλοι θὰ ἠναγκαζόντο νὰ διέλθουν ποτὲ καὶ ἀπὸ τὸ εὐκλεές χωρίον του, καίτοι οὐδ' ἐκεῖ θὰ εἶδοτο αὐτῷ εὐκαιρία πρὸς ἐκδικησιν, διότι ὁ ἀκαταπόνητος ἀλήτης οὐδέποτε διέμενε εἰς τὰ ὀλιγάνθρωπα καὶ πάμπτωχα Κακουρέικα.

Ὁ μακαρίτης ἦτο παραξενωτάτη ἐγκοσμία μορφή. Φθονήσας κυνικοῦ Διογένητος τὴν δόξαν, ἔλυσε τὸ πρόβλημα τοῦ κατ' ἀνθρώπον ζῆν, σὺρων διαρκῶς ἡμέρας καὶ νυκτός, χειμῶνος καὶ θέρους, γιγάντια κουρέλια, τὰ ὅποια κυλινδρικοῦς περιστραμμένα καὶ διὰ πολυκόμβων λωρίων συνδεδεμένα, ἀνήρτα ἐπὶ τῶν γηραιῶν καὶ κυρτωμένων ὤμων του καὶ ἐβάδιζεν ἡρέμα ἀπὸ χωρίου εἰς χωρίον. Καὶ τί δὲν περιεῖχε ὁ βδελυρὸς ἐκεῖνος ὄρμαθός τῶν ὑποκιτρονίων μαλλίνων ὄγκων! Ἐκεῖ καὶ ἡ φιάλη τοῦ ὕδατος, ἐκεῖ καὶ τὸ παγοῦρι τῆς ρακῆς, ἐκεῖ καὶ τοῦ οἴνου ἡ πλόσκα, ἐκεῖ ὁ μικρὸς τέτσερης καὶ ἡ μικρὰ πυρωστριά, ἐκεῖ καὶ τὸ ἀσκάκι μὲ τὸ τυρί καὶ τὸ λαδικὸ καὶ ἡ βελόνη καὶ τὰ σουβλιά καὶ τὸ τεράστιον σακκοῦλι μὲ προαιώνια ξεροκόμματα.

Ἀλλὰ τὸ βάρος τοῦτο, τὸ μὴ ἔλαττον βεβαίως τῶν 50 ὀκάδων, ἦτο σχετικῶς μὴδὲν ἀπέναντι τῶν πρωτοτυπωτάτων αὐτοῦ ὑποδημάτων. Οὐδεὶς ἡδυνήθη ποτὲ νὰ ἐξακριβώσῃ ἂν, ὅτε πρὸ εἰκοστατίας τοῦλάχιστον κατεσκευάσθησαν, ἦσαν τσαρούχια ἢ κοινὰ ὑποδήματα. Ἐκτοτε ὅμως μετὰ πολλῆς φιλαρεσκείας καὶ πλειοτέρας ὑπομονῆς ἡγωνίσθη ὁ Ἀσημάκης νὰ τοῖς ἐξασφαλίσῃ τὸ αἰωνόβιον, προσαρτῶν ἄνωθεν μὲν αὐτῶν πολυσχιδεῖς πρὸς συγκράτησιν ἱμάντας, κάτωθεν δὲ ἀκανονίστως ὅ,τι δέρμα τυχὸν εὗρισκεν ἐκ ζώου θανόντος ἢ ὑποδήματος ἀπερριμμένου. Κατῶρθωσε δ' οὕτω νὰ τὰ καταστήσῃ γιγάντια καὶ ὀλοστρόγγυλα, πάχους μὲν δέκα τοῦλάχιστον ἑκατοστῶν, ἀντοχῆς δὲ θυμαστικῆς διὰ πυκνοῦ πεταλώματος, πρωτότυπον διηνεκῶς τελῶν ἄγωνα ἄρσεως βραχῶν.

Καὶ ὅμως ἦτο ἀκαταπόνητος καὶ ἀεικίνητος ὁ μονόφθαλμος καὶ ὀλιγαρκῆς ἀλήτης, ὁ προτιμῶν τῶν πενταλέπτων ἐν ξηρὸν τεμάχιον ἄρτου, τὸ πολὺ δὲ καὶ ἐν σταφυλάκι, ὁ πλύνων ὁ μόνος εἰς τοὺς ποταμούς καὶ τὰ ρυάκια τὰ ροῦχά του, ὁ κοιμώμενος διαρκῶς ἐν ὑπαίθρῳ, ὁ μαγειρεύων ἐνίοτε προχείρως λάχανα τῆς ἰδίας συλλογῆς, ὁ μὴ ἔχων βαλάντιον εἰς τὸν κόλπον καὶ κακίαν εἰς τὴν ψυχὴν.

Τ. ΚΑΝΔΗΔΡΟΣ

Σήμερον ὑπάρχουν ζωγράφοι ὑπὸ τὴν ὀφθαλμὸν ἐκ τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τέχνης, μιμούμενοι τοὺς ξένους, ἀλλὰ μὴ φθάνοντες αὐτοὺς εἰς τὴν τελειότητα. Ἡ τέχνη ἵσταται ὑψηλὰ παρὰ τὸν Θεὸν ὅστις ὑπάρχει ὁ Ὑπέρτατος Καλλιτέχνης, δημιουργὸς τῆς Τέχνης. Οἱ ἄνθρωποι ἀγωνίζονται νὰ προσεγγίσουν τὴν Τέχνην, ἀποπειρώμενοι τὴν ἀνάβασιν εἰς τὰ δυσανάβαστα τῆς Τέχνης ὕψη. Ἐν τῇ προσπαθείᾳ ταύτῃ βαίνουν εἰς καστὸς σύμφωνα μὲ τὸ κλίμα, μὲ τὰ ἦθη καὶ ἔθιμα τῆς πατρίδος του καὶ τῆς ἐποχῆς του. Ἐντεῦθεν ἔχομεν Τέχνην Γερμανικὴν, Γαλλικὴν, Ἰταλικὴν. Ὁ Καλλιτέχνης ὅμως ἐκεῖνος ὅστις φεύγων ἐκ τοῦ περιβάλλοντος τῆς πατρίδος του, ἀπομιμείται τοὺς ξένους ἐν ἄλλῳ διαφόρῳ περιβάλλοντι ἐργαζομένου, δὲν δημιουργεῖ ὡς ὁ ξένος τῆς Πατρίδος, Τέχνην Ἑλληνικὴν, ἀλλ' ἀπομιμῶν τῆς ξένης, καθαρῶς ἀτελεῖ καὶ διεστραμμένην Τέχνην.

Καλλιτεχνία δὲν εἶναι τὸ κατὰ συνθήκην λεγόμενον μοντελ ἄρισμα, οὔτε τὸ καλῶς σχεδιασμένον καὶ καλῶς χρωματισμένον ἔργον ἀλλ' ἡ τέχνη τοῦ καταρτιζέμενου ἔργον ὀφειλόμενον εἰς μακρὰν καὶ ἐπισταμένην τῆς Φύσεως ἢ τοῦ Λαοῦ μελέτην, τῶν ποικιλιῶν ἐκείνης καὶ τῶν ἠθῶν τούτου. Τοιοῦτον ἦτο τὸ ἔργον τοῦ Γύζη, ἐκεῖ καὶ ὁ Πάλλης βαίνει.

Ἀπομιμούμενος ὁ Ἕλλην ζωγράφος τοὺς ξένους χάνει καὶ τὴν Ἑλλ. ἰδιοφυίαν, ὅπως ἡ κορώνη ἢ ζητήσασα νὰ μάθῃ τὸ βάδισμα τῆς περδικῆς ἔχασε καὶ τὸ ἰδικόν της. Ὁ ζωγράφος δὲν πρέπει νὰ εἶναι πάντοτε αντιγραφεὺς τῆς Φύσεως, ἀλλ' ἱεροφάντης τῆς Τέχνης, ἐμπνεόμενος ἀπὸ τὴν Φύσιν, ἥτις κάμνει εἰς τοὺς καλλιτέχνας παραχωρήσεις ἀναλόγως τοῦ ὁρίζοντος εἰς ὃν β ἔπει ἡ ψυχὴ τοῦ Καλλιτέχνου, ὅστις δέον νὰ βαδίζῃ πρὸς τὸ τέλειον καλλιτεχνικῶς καὶ φυσικῶς, χωρὶς νὰ ὑπόκειται εἰς τὰ στενὰ ὅρια τῆς Φύσεως, ἀλλὰ ὁδηγούμενος ἀπὸ τὴν ψυχὴν καὶ τὴν φαντασίαν ἥτις ἐξιδανικεῖ τὴν Φύσιν.

Καὶ ὅπως ὁ ποιητής δὲν ἔχει κανόνας καὶ ὅρια, ἀλλ' ἔχει πρόχειρον τὴν ποιητικὴν ἀδεῖαν, οὕτω καὶ ὁ καλλιτέχνης ἔχει τὴν ἐλευθερίαν ἀνεξαρτήτου ὁράσεως, ἥτις ἐν τούτοις δέον νὰ διευθύνεται ἀπὸ τὴν ψυχὴν του, ἀναλόγως βαινοῦσης πρὸς τὴν τελειότεραν καλλιέργειαν τῆς καλλιτεχνικῆς ἰδιοφυίας.

Τὴν μέχρη τοῦ θείου προσεγγίσιν τῆς Τέχνης ἐπέδωξαν οἱ ἀρχαῖοι ἀνιδρυσάντες τοῦ θείου ἀθάνατα μνημεῖα ὡς συνδυάσαντες τὸ θεῖον καὶ τὴν Τέχνην μέχρη σημείου ὥστε δύο θεότητες νὰ ὑπάρχουν, ἡ Τέχνη καὶ ὁ Θεὸς καὶ δύο θρησκείαι, ἡ θρησκεία τοῦ ἀθανάτου Κάλου καὶ ἡ θρησκεία τοῦ θανόντος Θεοῦ!...

Ἀλλ' ὁ νεώτερος Ἕλλην καλλιτέχνης, ἀφοῦ δὲν λαμβάνει τὴν εὐθείαν τὴν ἀγούσαν πρὸς τὰ ὕψη τῆς Τέχνης, ἀλλὰ λοξεύει καὶ ἐκεῖθεν πειράται ἀνάβασιν, εἶναι ἐπιόμενος νὰ πέσῃ, ξένα ἔχων πτερὰ ἢ ἂν φθάσῃ μέχρη τοῦ θρόνου τῆς Τέχνης δι' ἀθεμίτων καλλιτεχνικῶν μέσων, κινδυνεύει ν' ἀκούσῃ ἀπὸ τὴν Τέχνην, ὠργισμένην διὰ τὴν διαστροφὴν, τὴν αὐστηρὰν κραυγὴν.

— Ἐκὰς βέβηλε!

Καὶ νὰ αἰσθανθῇ πέλμα ἰσχυρὸν ὅπερ θὰ τὸν κάμῃ νὰ κυλισθῇ κακῶς ἔχων εἰς τὰ στρώματα ὅπου ἐκυλίσθησαν οἱ διαστρεβλωταὶ τῆς Τέχνης κατ' ἀλάνθαστον ἱστορικὴν κρίσιν καὶ ὅπου πλάνωνται οἱ μ π ο γ ι α τ ζ ῆ δ ε ς.

Θ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Ζωγράφος καὶ Γλύπτης

